

Informace z jednání Ekonomické komise AK ČR 18. 3. 2026

30.3.2026 - | Akademie věd České republiky

Jednání Ekonomické komise Agrární komory České republiky (AK ČR), které se uskutečnilo ve středu 18. března 2026, zahájil její předseda Zbyněk Kobliha. Úvodem přivítal stálé členy i hosty z České zemědělské univerzity v Praze (ČZU), Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (JU), brněnské Masarykovy univerzity (MU) nebo Českého statistického úřadu (ČSÚ) a seznámil přítomné s programem.

Předseda Zbyněk Kobliha poukázal na kontrast mezi mediálním obrazem zemědělství a skutečnou ekonomickou kondicí, v jaké se sektor nachází. Zatímco od roku 1989 se ceny v ekonomice zvýšily 8krát, zemědělci za své produkty dostávají v průměru jen 2krát více ve vztahu k roku 1989. Nepříznivý vývoj výkupních cen pak ilustroval ve své prezentaci na pěstování pšenice ozimé, řepky olejky a chovu jatečných prasat v letech 2014 a 2015. Na dlouhodobějším časovém úseku let 2008 až 2024 porovnal výkupní ceny pšenice se spotřebitelskými cenami kmínového chleba, jakožto finálního produktu, pro který je pšenice, respektive mouka, základní surovinu pro jeho výrobu. Dále provedl srovnání příjmů, dotací a daňové zátěže u produkčního podniku s výměrou 1500 hektarů v porovnání s produkčním zemědělcem s výměrou 100 hektarů a nakonec neprodukčního zemědělce s rovněž 100 hektary zemědělské půdy. Na grafu názorně ukázal, že s klesající produkcí se zvyšuje objem čerpaných dotací, přičemž u některých podniků tvoří dotace až 85 procent příjmů zemědělce.

Nicméně růst zemědělské produkce označil za dlouhodobě potřebný vzhledem k omezeným zárukám geopolitické stability, pokračující populační explozi ve světě, růstu bohatství rozvojových regionů a souvisejícímu dlouhodobému trendu růstu globální poptávky po hlavních zemědělských komoditách, dopadům klimatické změny, alternativnímu využití zemědělských komodit jako obnovitelné zdroje energie, plýtvání potravinami a neefektivnímu využívání odpadů. Podpora agrárního sektoru v Česku se podle něj již propsala do zemědělských strategií ministra Mariana Jurečky, za vlády Petra Fialy i současného premiéra Andreje Babiše. Jmenoval například záměr zvyšování přidané hodnoty prostřednictvím vlastních kapacit pro zpracování zemědělských komodit. Nicméně vývoj agrárního sektoru v Česku směřuje spíše opačným směrem. Jako příklad uvedl Farmu Prčice, kde působí jako jednatel a ředitel. Podnik investoval do nové porodny prasnic s cílem chovat prasata na špičkové úrovni, načež se tento sektor propadl do hluboké krize. Jakožto farma, která se řadí spíše k menším podnikům, nebylo v jejích silách ztratit dotovat a bylo rozhodnuto o ukončení této produkce.

Předseda Ekonomické komise AK ČR dále hovořil o nespravedlivých podmínkách pro různé články v rámci dodavatelsko-odběratelské vertikály. Upozornil na silné postavení nadnárodních řetězců, přičemž 5 hráčů ovládá 70 procent maloobchodního trhu. To jim umožňuje rozhodovat, odkud dovezou jaké zboží a kolik bude stát. Možnosti obrany výrazně slabších hráčů na trhu, mezi které jednoznačně patří zemědělští prvovýrobci, jsou podle něj zakotveny například v zákoně o cenách, avšak stát se zdráhá jich využívat. Vyzdvihl rozhovor prezidenta AK ČR Jana Doležala na tato a další témata, který vyšel v deníku Právo 21. února 2026. Předseda Zbyněk Kobliha mluvil i o hrozbě, kterou pro evropské zemědělce představuje obchodní dohoda mezi Evropskou unií a jihoamerickým uskupením Mercosur.

Jako další vystoupil viceprezident AK ČR Bohumil Belada, který shrnul aktuální informace z Agrární komory ČR. Připomněl "Společnou iniciativu pro konkurenceschopné zemědělství, kvalitní a bezpečné potraviny občanům této země 2025+", v níž se rozhodující zemědělské a potravinářské

nevládní organizace shodly na společných prioritách a představili je politickým stranám před parlamentními volbami v říjnu 2025, též i nové vládě a novému vedení Ministerstva zemědělství, které vzešly z těchto voleb. Viceprezident Belada ocenil, že vedení tohoto rezortu se ujal odborník v osobě Martina Šebestyána se zkušenostmi ze státní správy i soukromé sféry. Vyzdvihl jeden z jeho prvních kroků, kterým bylo navýšení výdajů na zemědělství v letošním roce na 63,4 miliard korun. Ministr to ale podle něj „nebude mít jednoduché“ i proto, že sektor se nachází v situaci, kdy tradiční ekonomičtí tahouni jako mléko oslabují i se zděděným dluhem od minulé vlády. Z živočišné výroby si rentabilitu drží ještě hovězí maso, vejce a částečně drůbeží maso. Za klíčové pro další rozvoj označil dostatek mladých a kvalitních lidí ve všech kategoriích podniků. V tom vidí i jednu z důležitých rolí AK ČR, a sice přesvědčovat, že zemědělství je perspektivní práce a stojí za to se jí věnovat. Za překážku označil množství omezení pro zemědělské hospodaření.

V rámci podpory sektoru AK ČR usiluje o to, aby přestaly být daněné nárokové dotace, jako je to běžné v jiných zemích Evropské unie. Mezi priority patří také rozšíření úlev na sociálním pojištění pro sezonní pracovníky v ovocnářství a zelinářství na další sektory rostlinné i živočišné výroby. Dále se Komora zabývá modifikací pravidel pro protierozní ochranu půdy ve smyslu úpravy parametrů pro maximální možnou míru smyvu. Důležitým tématem je i regulace prodeje zemědělské půdy například formou oznamovací povinnosti nebo zavedení předkupního práva. Belada podotkl, že Česko je jednou z mála zemí, kde prodej zemědělské půdy není nijak regulován. Ocenil proto, že se touto záležitostí zabývá i současná vláda. Na národní i evropské úrovni AK ČR řeší komplikovanou situaci se zákazy účinných látek v přípravcích na ochranu a ošetřování rostlin, kvůli kterým škůdci a další škodlivé organismy získávají rezistenci vůči zbývajícím povoleným látkám. Tento problém pocítili loni pěstitelé řepky a očekávají se potíže i u obilovin a dalších komodit. Stále se diskutuje o definici aktivního zemědělce, jejímž cílem by mělo být podpořit ty zemědělce, kteří skutečně hospodaří. Viceprezident AK ČR neopomenul ani téma silného postavení nadnárodních obchodních řetězců na domácím trhu. Disponují podle něj politickým, ekonomickým a díky tomu i mediálním vlivem a možnosti obrany ze strany jejich dodavatelů jsou proto omezené. Jednou z možných cest může být monitoring marží a vedení otevřené diskuse na toto téma.

Na evropské úrovni zůstává hlavním tématem plánovaná reforma Společné zemědělské politiky EU po roce 2027 a škrtý v evropských výdajích v rámci dalšího programového období let 2028 až 2034 o 22 procent, což po započtení inflace vychází na pokles až o 50 procent. Diskutuje se o možném navýšení zemědělského rozpočtu. Dále se mluví o zrušení redistributivní platby, místo které by mohlo dojít k zavedení degresivity a zastropování jako nástroje pro přesun peněz od větších zemědělců k těm menším. Podle Belady je třeba vzít v úvahu i to, že zemědělské podniky poskytují přidanou hodnotu v podobě zaměstnávání lidí na venkově nebo jejich odlišnou nákladovost v závislosti na produkci. Řeší se též emisní povolenky v rámci EU ETS, přičemž AK ČR opakovaně apelovala na vyjmutí zemědělství z tohoto systému, protože se podílí na celkových emisích skleníkových plynů v Evropě pouhou desetinou. Belada informoval také o dění v AK ČR, kde se nyní konají primární volby členů představenstva před volebním sněmem, který se bude konat 21. května 2026 v Olomouci.

Následovala prezentace Daniela Kopty, který působí jako odborný asistent na Katedře účetnictví a financí Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Zabýval se rentabilitou aktiv podniků v zemědělské prvovýrobě v letech 2019 až 2024 a porovnáním s maloobchodními řetězci. Konstatoval, že aktuální růst vstupů jsou schopni nejrychleji promítnout do cen obchodníci. Následují potravináři, kterým se to může podařit příští rok, a nejobtížnější je toto pro zemědělce s ohledem na délku a charakter výrobního cyklu. Názory, že zemědělci mají být schopni regulovat náklady, označil za nesmysl. Dalším problémem v zemědělské prvovýrobě je podle něj úroveň mezd. Uzavřel, že agrární sektor podle něj trpí strukturálními problémy (podrobnější informace v prezentaci).

Děkanka fakulty Vysoké školy obchodní z Panevropské univerzity Ilona Švihlíková popisovala hlavní trendy, které ovlivňují ceny primárních komodit v různých zemích. Mezi ně podle ní patří precizní zemědělství, digitalizace a robotizace, udržitelnost, geopolitika a důraz na posilování potravinové soběstačnosti velkých zemí. Jedná se například o Čínu, která využívá zemědělství jako strategickou páku. Na řešení svých sporů s Evropou a USA kvůli elektromobilitě tlačila Čína tím, že zavedla cla na dovoz mléčných výrobků z Evropské unie a na dovoz sóji z USA. Japonsko se zase potýká s problémy s nedostatkem pracovních sil. Průměrný věk zemědělce se tam pohybuje kolem 68 let. Pomáhá si využíváním moderních technologií, což platí i pro tamní oblast zdravotnictví. V USA je agrární sektor poměrně silný a zemědělci tvoří významnou část voličské základny. Posilují svou potravinovou soběstačnost a v nákupním chování spotřebitelů hraje významnou roli prvek patriotismu. Mají rovněž zajímavý systém využívání lokálních potravin tzv. od farmáře do školy. Dalším významným hráčem na globálním trhu je Brazílie, která patří k největším exportérům zemědělských komodit. Kvůli příznivým klimatickým podmínkám mohou tamní producenti podávat velké výkony a zároveň s nízkými náklady. Exportní výhodu směrem do Evropy jim pak má zajistit obchodní dohoda EU-Mercosur. Rusko je zase velkým vývozcem obilí a hnojiv, což využívá k posilování svého politického vlivu. Evropská unie klade na agrární sektor vysoké požadavky včetně například extrémních nároků na ekologii, ale zároveň jej přestává vnímat jako strategický. Místní zemědělství trpí problémy kvůli dovozu ze třetích zemí, kde tak vysoké požadavky dodržovat nemusí. Podle Švihlíkové se přístup EU k zemědělství vymyká jiným částem světa. Představa, že se zemědělci mají věnovat tomu, co je výhodné pěstovat a chovat, a to ostatní bude dovezeno ze zahraničí, je podle Švihlíkové "hezká na papíře, ale reálně nebezpečná". Za strategické označila zajištění vody, potravin a energie. Vše ostatní je podle ní pouze nadstavba. Evropa nyní stojí před otázkou, zda bude vnímat zemědělství jako strategickou prioritu, která má být silná a konkurenceschopná, nebo jako zbytečný a zastaralý sektor. V kontextu konfliktu situace v západní Asii zdůraznila zejména její význam pro produkci a světový obchod s hnojivy. Razantně stoupá cena močoviny, která je zásadní pro její výrobu. Hlavními producenty jsou země Perského zálivu a Rusko. Naopak Čína nebo Brazílie jsou významnými dovozci, kteří dovážejí právě tyto produkty z Perského zálivu.

V rámci debaty byl vyzván další z hostů Tomáš Maier z Provozně ekonomické fakulty ČZU, aby objasnil svůj výrok v médiích ke zřízení nové funkce potravinového ombudsmana. "Je to naprosto zbytečný byrokratický nesmysl," prohlásil nedávno s tím, že je iluzorní představa si myslet, že samotné sledování marží povede k nižším cenám. Pro zlepšení situace doporučil sdružování zemědělských podniků. Přítomnými byl vyzván, aby během vystupování v médiích zohlednil situaci českých zemědělců ve vztahu k objektivnosti. Kontroval, že sleduje zájmy všech článků včetně spotřebitelů. Vystoupila také vedoucí Oddělení statistiky zemědělství a lesnictví ČSÚ Renata Vodičková, která shrnula poslední oficiální statistiky. Dalšími tématy v diskusi byly podpora využívání domácí produkce nejen ve školách nebo nedostatek pracovní síly. U studujících na zemědělských školách, kteří pocházejí ze zemědělských rodin, se předpokládá, že podnik převezmou. U ostatních ale není jisté, že budou v oboru působit i po ukončení studia. AK ČR byla vyzvána k intenzivnější komunikaci vůči mladým lidem s cílem podpořit zájem o tento sektor.

Závěrem předseda Ekonomické komise AK ČR Kobliha prezentoval „Poziční dokument Konsorcia/V4+ na jednání Evropské rady 19. a 20. 3. 2026 - víceletý finanční rámec 2028 až 2034 a SZP po roce 2027“, který kromě AK ČR podpořily Zemědělský svaz ČR, Iniciativa zemědělských a potravinářských podniků, Společnost mladých agrárníků ČR, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů a Potravinářská komora ČR.

Úřad AK ČR

<https://www.akcr.cz/txt/informace-z-jednani-ekonomicke-komise-ak-cr-18-3-2026>